

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio I. De Ignorantia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

liter: cum nullo modo possit esse volitus primus intellectus actus, alioquin daretur processus in infinitum: cum nihil sit volitum, nisi præcognitum, IV. Etiam primus motus voluntatis, absque intellectus ad ipsum advertentia, insurgens (& à fortiori omnis primus motus vel actus cujuscunque alterius potentia) non potest esse actus humanus, nec bonus, nec malus moraliter. Quia non est in potestate voluntatis, nec consequenter regulabilis per rectam rationem. Hæc magis sigillatim applicauntur *infra*. Præsertim c. 5. & 6.

SECTIO IV.

Impedientia voluntarium ac liberum, ideòque & ipsum actum humanum.

Quatuor communiter enumerantur: *Ignorantia, Violentia, Metus, & Concupiscentia*, Quia enim voluntarium debet procedere ex prævia cognitione, hinc ei repugnat ignorantia. Et quia debet procedere à principio intrinseco; hinc ei repugnat violentia. Et quia liberum debet procedere à principio indifferenti ad agendum & non agendum, hinc illud impedire videntur metus, & concupiscentia. Nunc singula percurramus.

SUBSECTIO I.

De Ignorantia.

SUMMARIUM.

29. Ignorantia est carentia notitiæ alicujus rei.
30. Ex parte subjecti: alia est negativa, alia privativa, alia positiva.
31. Ex parte objecti: alia est ignorantia juris. alia facti.
32. Ex parte effectus: alia est antecedens, alia concomitans.
N 4 33. Ex

33. Ex parte voluntarii. & culpæ: alia est invincibilis, alia vincibilis, levis, lata, affectata.
34. Ignorantia invincibilis, antecedens tam juris, quam facti excusat ab omni culpa.
35. Sicut etiam invincibilis concomitans?
36. Nulla verò vincibilis factum ex ea omnino excusat.
37. Sed solum minuit, saltem non affectata.
38. Ignorantia facti, & juris, ac pœna simul, non tantum invincibilis, sed & vincibilis (non crassa, lata, supina) excusat à pœna per leges decreta.
39. Si verò est ignorantia solius pœna; non verò juris facti pœna adhuc incurritur si non sit consuetudinaria extraordinaria, & exorbitans.
29. Ignorantia, nomine & re nihil aliud est, quàm carentia notitiæ seu cognitionis alicujus rei. Ejus variæ sunt divisiones.

I. Ex parte Subjecti.

- Ignorantia negativa, privativa, positiva.
30. Ignorantia negativa, seu pura negationis dicitur carentia notitiæ in subjecto ex naturali statu suo non apto habere talem notitiæ. Ut ignorantia DEI in lapide, bruto, infante, amens.
- Ignorantia privativa seu mera privationis dicitur privatio seu carentia notitiæ in subjecto ex naturali & conditione sua apto habere talem notitiæ, si homo adultus nesciat, quæ secundum statum suum scire posset, vel etiam deberet. Ignorantia positiva, seu prava dispositionis dicitur carentia notitiæ veritatis cum positivo contrario errore. Ut si nescias, Christum esse Deum, putans purum esse hominem. Si nescias animal à te percussurum esse hominem, putans esse feram.
- II.

II. Ex parte objecti.

Ignorantia juris, & ignorantia facti.

Ignorantia juris est, qua ignoratur Lex ejusve obligatio. Ut si nescias, pro tali Vigilia jejunium Ecclesiasticum indictum esse. Ignorantia facti est, qua ignoratur factum aliquod seu res particularis, ejusve conditio, ex qua actio moralis quoad suam bonitatem vel malitiam dependet. Ut si nescias, non advertas, non recorderis, hodie esse diem veneris vel Vigiliæ, aut carnem esse, quod comedis &c. Nam nomine ignorantia, etiam inadvertentia, inconsideratio, oblivio, comprehenduntur.

III. Ex parte effectus.

Ignorantia antecedens, & concomitans.

Ignorantia antecedens & causa operis est, quæ si abesset, effectus non fieret. Ut si occidisti amicum, ratus esse feram, & ignorans esse hominem ac amicum tuum, ex ignorantia tanquam causa occidisti: quia si non ignorasses, minimè occidisses. Hujus signum est, inquit Aristoteles. 3. Ethic. c. 1. *Quia facti te pœnitet, postquam ignorantia remota fuit.* Ignorantia concomitans tantum & non causa operis, dicitur, cum qua tantum, non ex qua, vel propter quam fit effectus, adeo ut etiam si illa abesset, effectus adhuc fieret. Ut si inimicum, quem maximè occisum velles, de facto occidisti, ignorans tamen esse hominem vel inimicum tuum, sed putans esse feram: non ex ignorantia tanquam causa, sed solum cum ignorantia concomitante occidisti: quia tamen etsi

N 5 non

non ignorâsses, adhuc occidisses. Cujus signum est: quia postquam cognovisti, non doles, sed gaudes.

IV. Ex parte Voluntarii & Culpæ

Ignorantia invincibilis, & vincibilis, lata, affectata.

33 **I**gnorantia *invincibilis & inculpabilis*, est *justa, probabilis & antecedens* dicta, est, quæ morali studio vinci vel tolli, acquirendo oppositam notitiam, non potuit: utpote, quia vel nonquam venit in mentem cogitare, vel dubitare de tali re; vel etiam si in mentem venisset, tamen morali, & ordinariâ adhibitâ inquirendi diligentia cognitio veritatis acquiri non potuisset. Et simpliciter non est voluntaria, nec directè, sed indirectè: ideò etiam *antecedens* dicta, quia non enim actum voluntatis antecedit. Ignorantia *vincibilis & culpabilis*, etiam *injusta, improbabilis & consequens* dicta, est, quæ morali adhibitâ diligentia superari, acquirendo oppositam notitiâ potuisset, & debuisset: ideòq; tria requirit. I. Ut sit de re, cujus notitia vel scientia in tali persona, in talibus circumstantiis haberi possit. II. Ut venerit in mentem cogitare, vel dubitare de tali re. III. Ut ignorans teneatur scire illam rem, utpote spectans ad suum statum vel officium, atque ad evitandum peccatum: alioquin, defectu hujus tertij, ignorantia quidem vincibilis erit, at culpabilis non erit. Hæc ergo ignorantia, semper est aliquo modo voluntaria directè, vel indirectè, ideòque etiam

Et consequens, quia actum aliquem voluntatis subsequitur. Atque hinc.

Ignorantia culpabilis & vincibilis alia dicitur affectata, & est directè voluntaria, cum quis data operâ vult ignorare, & ideò non inquirere veritates, sive ob tædium discendi, sive ut liberiùs peccare vel legis ignoratæ transgressiones excusare possit. Ut si datâ operâ, & ex proposito nolis discere præcepta Dei, vel Ecclesiæ, aut Regulæ tuæ, ob dictas causas. Alia est ignorantia culpabilis non affectata, & indirectè tantum volita, quâ quis non quidem vult ipsam ignorantiam in se, sed solum non vult adhibere sufficientem ac debitam diligentiam inquirendi & cognoscendi veritatem, ideòque eò ipso indirectè velle ignorantiam convincitur. Et hæc alia dicitur *lata, crassa, supina*, ad quam superandam, veritatèque cognoscendam, nulla profus diligentia vel cura adhibita est: qualis plerumque esse solet ignorantia earum rerum, quæ communiter ab ejusdem statûs vel conditionis hominibus cognoscuntur, vel etiam cognosci debent. Alia dicitur ignorantia culpabilis non lata vel crassa, sed *levis*, ad quam nimirum superandam aliqua, non tamen sufficiens diligentia est adhibita, vel tam faciliè superari non potuit. Hæc autem in particulari, consideratis circumstantiis prudentis judicio discernenda, Nulla enim potest tradi regula generalis.

ASSERTIO V.

Voluntarium, adeòque actum humanum & peccatum omninè tollit ignorantia quavis invincibilis.

vincibilis, juris vel facti non tantum antecedens
sed etiam concomitans: non item tollit, sed minus
tantum ignorantia vincibilis & culpabilis facti
non affectata. Communis doctrina, uti docebitur
applicatio.

§. I.

34 ¶ Ignorantia invincibilis, & inculpabilis, facti
& antecedens, & causans opus omnino tollit voluntarium,
atque excusat ab omni culpa. Omnes
S. Thoma. 1. 2. q. 76. a. 3. Docet etiam S. Augustinus l. 3. De lib. arbitrio. c. 8. & alibi. Patet
manifesta est ex assertionem præcedenti. Quia
ne voluntarium sufficiens, & requisitum ad actum
humanum necessario debet esse præcognitum, ea ratione
quacunque ratione non est præcognitum, ea ratione
ne non potest esse voluntarium: sed ignorantia
quævis invincibilis, & culpabilis, juris vel facti
saltem antecedens, sicut ipsamet omnino involuntaria,
& inculpabilis est, ita rem seu objectum
voluntarie & inculpabiliter reddit incognitum
& consequenter eadem ratione involuntarium.
Etenim ignorantia facti (ut si quis die Veneris
medat carnes, nesciens vel non advertens esse die
Veneris, aut esse carnem, quod comedit) reddit
cognitum, & consequenter involuntarium ad
ac objectum, vel circumstantiam prohibitam.
Ignorantia autem juris (ut si hodie comedas carnes
nesciens esse prohibitum, ut supra n. 31.) reddit
incognitum, & consequenter involuntarium
quoad ipsam prohibitionem seu malitiam.
Ea ignorantia omnino tollit voluntarium in actu.

saltem caufato, in quantum ignoratur, & confe-
quenter etiam omnem culpam feu peccatum; quia
peccatum adeò voluntarium eft, ut fi voluntarium
non fit, eò ipfo peccatum non fit.

§. II.

Non tantum ignorantia antecedens, fed etiam 35
concomitans &c. ut fupra. Communis. Suar.
Vafq. Azorius, alii cum Sanch. l. 1. Mor. c. 16.
Laym. c. 4. num. 8. Ratio eadem eft, quæ fuprà.
Quia ignorantia invincibilis, & inculpabilis, e-
tiam concomitans tantum, & non caufans opus,
verè & invincibiliter reddit incognitum id, quod
cum ignorantia agitur: ut fi inimicum occidifti,
invincibiliter ignorans eſſe hominem illum, quan-
tumvis alioquin maximè velles occidere, vel oc-
cifum, defactò tamen verè & invincibiliter igno-
raſti, eum eſſe hominem inimicum tuum, & con-
fequenter tunc eo actu fimpliciter non potuiſti
velle illum occidere: ergò ignorantia etiam con-
comitans invincibilis verè tollit voluntarium, &
actum cum tali ignorantia factum reddet fimpli-
citer non voluntarium, & confequenter etiam
non peccaminofum feu ab omni culpa excuſa-
tum. Neque obſtat, quòd ita occidens cum igno-
rantia concomitante tantum, ita affectus fit, quòd,
fi ſciret, adhuc faceret. Deus enim non imputat
homini peccata, quæ faceret, fi hoc vel illud in-
mentem ei veniret, fed divinæ gratiæ adſcriben-
dum eſt, quòd id animo defactò non incidat. Uti
ex D. Auguſtino rectè docent Suarez. l. 3. de
iuramento c. 7. & Sanchez l. 3. Moral. c. 5. ubi
rectè

rectè refutant *Cajetanum, Navarrum, Lopez* alios, volentes perjuriam v. g. hinc & nunc ex tracta consuetudine omnino indeliberatè factam nihilominus esse peccata mortalia ex eo, quod ceterè assuetus adverteret & deliraret, tamen ad pejeraret: quod falsum esse eadem ratione vincitur. Denique quòd si actus homicidii v. g. actus cum ignorantia concomitante tantum habeat adjunctum actuale affectum vel propositum adhuc occidendi, etiamsi constaret, esse minem inimicum suum, aut postea comperto, verà fuisse hominem inimicum suum, sequitur gaudium, complacentia, approbatio: manent enim illa voluntaria & peccata seorsim homicidii interni: at ipse actus ut homicidii externi, sicut factò est incognitus, ita involuntarius negatur scilicet, seu non voluntarius, & consequenter peccaminosus manet.

§. III.

36 **N**on item tollit ignorantia vincibilis & culpabilis &c. Omnes cum S. Thom. cit. a. Rationem habes. c. I. num. 2. de Conscientia erronea. Adde; illud voluntarium simpliciter, factum indirectè, & peccaminosum censetur, quod procedit à voluntate, ut potuisset & debuisset non procedere: sed quod fit ex ignorantia, cum ignorantia vincibili & culpabili quacumque ita procedit à voluntate, ut non procedere, seu potuisset, & debuisset: potuit enim ut supponimus, & debuit voluntas facere inquiri veritatem, eaque cognita, non facere illum actum, con-

quenter eo ipso, quo voluntas advertenter ignorans aliquid, v. g. hodie esse diem jejuniij, & cum possit, & debeat, negligens inquirere, ac cognoscere veritatem, & tamen eligit operari, v. g. comedere carnes, censetur etiam saltem indirectè eligere, & velle objectum, quale defactò est, scilicet malum, vel prohibitum: ergo ignorantia vincibilis & culpabilis quæcunque non tollit voluntarium, nec consequenter peccatum in toto: sed

§. IV.

Minuit tamen, saltem non affectata: Seu, ut loquuntur Doctores: excusat à peccato, non in toto, sed in tanto. *Communissima.* Ratio est. Quia per se loquendo, & in genere voluntarij, id semper minùs est voluntarium, quòd indirectè tantum est voluntarium, quàm, quòd etiam directè voluntarium est: sed quidquid fit ex ignorantia, quantumvis vincibili & culpabili, etiam crassè vel supinà, saltem non affectatà, est tantum indirectè voluntarium: ergò minùs voluntarium, & consequenter etiam minus culpabile, seu minus peccatum: & quidem proportionaliter, quòd minùs voluntaria & culpabilis est ignorantia, uti est ignorantia levis, eò minùs erit peccatum, utpote leve & veniale: è contra quòd magis voluntaria & culpabilis est ignorantia, ut est supina, crassa, lata, vel huic similis, eò magis relinquet actum voluntarium & peccaminosum, ideòque non excusabit à mortali toto, sed solum à tanto. Ignorantia affectata denique, directè voluntaria, & multiota, cum procedat ex magna voluntatis propensione ad malum.

malum, saltem tunc, quando expresse intenditur
 & opposita cognitio respicitur, ut quis sine
 conscientiae remorsu liberius peccet: quâ rati-
 dicunt impij apud Job. c. 21. *Recede à nobis, in-
 tiam viarum tuarum nolumus*: Talis, inquam,
 ignorantia censetur non minuere, sed potius augere
 voluntarium, & peccatum. Cum talis censetur
 deò adhærere peccato, ut etiam horreat scientiam
 avocantem à peccato: uti docent Doctores
 muniter cum S. Thom. *cit. a. 4. Navarro
 sciendum. d. 2. de Pœnit. n. 4. Sanch. l. 1. m. 1.
 c. 17. Layman. c. 4. n. 9. Contrarium tamen dicitur
 D. Bonaventura, Corduba, Azorius, alij cum
 lincio Tract. 21. c. 2. q. 7. Nim. etiam ignorantia
 affectatam minuere aliquantulum voluntarium
 peccatum: idque eadem ratione supra, etiam
 urgente. Quia reverâ etiam, quod fit ex ignorantia
 affectata, est indirectè tantum voluntarium, &
 defactò non est cognitum, quantumvis voluntarium
 ignoratum. Et *Confirmatur efficaciter*. Voluntas
 tantò minùs liberè vult, quantò magis ab objecto
 trahitur ad unam partem: sed ignorantia etiam
 affectata eò ipso, quòd occultat malitiam objecti
 adulterij v. g. homicidij &c. facit voluntarium
 magis trahi ab objecto illo: è contra, si intellectus
 actu ostenderet malitiam objecti, utique retraheretur,
 & retardaretur ab illo amplectendo, cum
 voluntas naturaliter refugiat malum: ergo, &c.
 dentur tamen hæ sententiæ facilè conciliari po-
 cum distinctione voluntarij dicendo: Ignorantia
 affectatam minuere quidem voluntarium peccatum*

ac liberum respectu illius actus ignorati, uti convincit ratio assignata: augere tamen, & quidem malitiosè ex proposito voluntarium ut spontaneum in ordine ad liberiùs peccandum, non solo illo actu, sed quovis alio occurrente, durante illa ignorantia. Ideoque hæc affectata ignorantia merito nihil patrocinator delinquenti tam in interno, quam externo foro maximè.

QUÆSTIO INCIDENS.

Qualiter ignorantia excuset à pœna per leges positivas decretâ.

I. De Ignorantia facti, & juris, ac pœna simul.

Respondetur I. Ignorantia invincibilis & juris 38
statuentis pœnam, & facti, sicut ab omni culpa, ita etiam ab omni pœna excusat & liberat. *Omnes.* Quia nimirum pœna decernitur ob culpam: ergo cessante culpa tanquam causa, cessare etiam debet pœna, tanquam effectus. v. g. Si percussisti Clericum, inculpabiliter ignorans, eam percussione esse ab Ecclesia prohibitam, sub pœna excommunicationis: aut nesciens, vel non advertens illum esse Clericum, sine dubio non incurris pœnam excommunicationis, vel quamcunque aliam in simili casu. II. Etiam ignorantia facti, aut ipsius juris statuentis pœnam, vincibilis & culpabilis quæcunque non crassa vel supina excusat à pœna per legem decreta: ut si in exemplo allato, dubitans vel suspicans fortè esse

Clericum, absque sufficienti inquisitione cre-
 non esse, & percutias, non incurris censuram
 & sic in similibus. Communis Doct. Sotus, Sa-
 rez, alij cum Sanchez. *L. 9. de Matrim. disp. 1.*
n. 31. Layman. l. 1. tr. 4. c. 20. n. 3. Ratio
 quia ignorantia quæcunque non crassa censetur
 vis: ideoque sicut culpæ gravitatem minuit,
 venialem reddit; ita æquum est, ut & pœna
 minuat, imò tollat, si pœna sit latæ sententiæ
 si verò sit sententiæ ferendæ à Judice, is autem
 niam delicti dare, aut aliam mitiorem arbitratum
 imponere debet, uti notat *Laym. cit. III. Ignorantia*
Juris vel facti crassa, lata, supina, non
 non excusat à mortali peccato, ita neque à pœna
 per legem decreta, etiamsi gravis illa sit. *Com-*
munis Doctorum ex c. de constitut. in 6. Ex-
nisi pœna decreta sit cum hujusmodi forma-
Qui scienter, temerariè, an su temerario con-
fecerit, vel contra facere ausus fuerit, vel p-
sumpserit: &c. Tunc enim etiam ignorantia
 crassa, vel lata, at non affectata excusabit: uti
 communi Doctorum latè docet Sanchez. *cit. de*
32. a. n. 36. Exemplum, præter alia, habet
Jure c. 1. de eo, qui cognovit. Si quis cum filia
 sua scienter fornicatus fuerit, nec à matre debet
 petere, nec filiam unquam poterit habere
 rem. Ex quo colligit *Sanch. cit. num. 47.* etiam
 ignorantiam facti crassam excusare ab incurra-
 pœna privationis juris petendi debitum, eum
 consanguineam uxoris suæ cognovisset. De
 ignorantia affectata, quia scientiæ æquipa-

nullam peccantibus excusationem adfert: uti jam supra num. 37. in fine notatum.

II. De Ignorantia solius pœna, non juris vel facti.

Respondetur. I. Qui non ignorat legem la- 39
tam, seu factum aliquod lege esse prohibi-
tum, ignorat autem annexam pœnam: si illam le-
gem prævaricetur, non culpæ solum, sed etiam
pœna reus efficitur ordinariè. Ut si scias præce-
ptum Ecclesiasticum de annua Communione pas-
chali, etsi ignores pœnas annexas, ijs tamen ju-
ste puniris, si prævariceris. Si sciat maritus lege
Ecclesiasticâ specialiter interdictam esse copulam
cum consanguinea uxoris intra secundum gradum
(idémque est de cognatione spiritali) etsi igno-
ret annexam pœnam abstinendi à petendo debito,
eam tamen incurrit: &c. Ex communi Molina
tract. 5. de Jussit. disp. 71. Sanchez supra n. 21.
Laym. n. 6. contra Navar. c. 23. num. 47. & alios
apud Tamburin. l. 1. in Decal. c. 2. §. 10. n. 12.
quorum opinionem etiam probabilem censet San-
chez loc. cit. Ratio nostræ sententiæ est. Quia
omnibus notum est transgressorem justæ legis ju-
ste puniri pœnâ aliquâ, seu ordinariâ à lege sta-
turâ, seu arbitrariâ judicis: ergo qui voluntariè
legem transgreditur, eo ipso implicite censetur
consentire in pœnam, si quæ lege decreta sit, sal-
tem ordinariam, & non exorbitantem. conse-
quenter justè ad illam obligatur. II. Excipitur
imprimis censura omnis, utpote excommunica-

tio, suspensio, interdictum. Nullus enim in-
 rit censuram propter delictum, etiam contra
 tam legem, si ignoret illi annexam esse censuram
 ignorantia quavis non crassa vel affectata. Uti
 communi latè probat Sanchez *supra* n. 13. No-
 varr. Suarez, alij cum Laym. l. 1. Tract. 4. p.
 c. 5. n. 8. Ratio alibi assignanda est: quia ad
 currendam censuram, requiritur contumacia
 nullus autem potest censerì verè contumax contra
 legem Ecclesiæ cum comminatione tantæ pœnæ
 aliquid præcipientis vel prohibentis, delinquens
 si ipsam pœnam ignorat. Unde probè
 censet Layman proxime citatus, eo casu ad
 incurri irregularitatem, non tantum ex delicto
 de quo nemo dubitat, sed etiam ex delicto,
 homicidij voluntarij, quia irregularitas
 ex delicto, non imponitur ob contumaciam,
 potius propter turpitudinem culpæ, quàm crimi-
 nus, secundum Ecclesiæ Canonem inhabilis re-
 ditur ad Sacrum Altaris Ministerium. Con-
 tamen etiam non incurri cum multis alijs pro-
 biliter sustinet Sanchez *cit.* n. 17. III. Excep-
 da etiam est pœna extraordinaria, exorbitans
 admodum gravis plus, quàm delictum abso-
 spectatum mereatur. Ratio in prima respon-
 insinuata est. Quia in talem pœnam igno-
 nulla modo censetur consentire, si legem tran-
 grediatur. Ut si peregrinus transeat per regi-
 nem, in qua sub pœna mortis, vel alia gravissimè
 prohibita est venatio ferarum: non erit tanta
 ciendus pœna, si legem notam quidem violet.

ignorans gravitatem pœnæ. Unde etiam resol-
vit Sanchez l. 4. in Decalog. c. 22. n. 19. Si quis
voveat non fornicari, v. g. sub pœna profitendi
Religionem, & postea, etiam memor voti, sed
inimem pœnæ, fornicetur, non obligabitur pœ-
nâ; quia est exorbitans. Votum enim obligat ad
modum legis: lex autem non obligat ad pœnam
exorbitantem ignoratam. Secus in nostra sen-
tentia dicendum, si pœna voto annexa non exor-
bitans, sed moderata fuisset, v. g. oratio, jejunium
&c. Quod tamen ipsum non improbabiler
etiam admittunt alii *respons.* i. allati.

SUBSECTIO II.

De Violentia.

SUMMARI A.

40. Violentia quid? & quomodo inter se conveniant, &
differant violentum, coactum, involuntarium, & ne-
cessarium.
41. Violentia in actibus voluntatis elicitis positivè non tol-
lit voluntarium;
42. Sed solum in imperatis, seu potius, imperabilibus
43. Tollit omne voluntarium:
44. Adæque & omnem culpam, seu peccatum.

Violentia est vis ab extrinseco illata alicui 40
cogens ad aliquid agendum, vel patiendum
contra ejus naturalem, vel elicitam inclinatio-
nem, seu appetitum. Non omninò conveni-
unt, sed non nihil differunt inter se